

Teorie a přístupy v SP

Podmínky atestace

- Písemný test

Doporučená literatura

- Matoušek, O. 2013. *Encyklopedie sociální práce*. Praha:Portál
- Matoušek, O. a kol. 2002. *Základy sociální práce*, Praha:Portál
- A další..

K čemu jsou nám v SP teorie?

- Jak můžeme využít teorie v praxi?
- O jakých teoriích jste slyšeli?

Teorie

- Vysvětlují jevy a předvídají je
- Umožňují srovnávat případy a situace
- Vysvětlují profesní činnost jiným lidem a dávají prostor pro přezkoumání
- Umožňují opravit teorii nebo vlastní chování, když je v rozporu s teorií
- Zvyšují sebejistotu pracovníka
- Umožňují porovnávat teorie a jejich užitečnost mezi sebou

- Teorie je soustava tvrzení, která vysvětlují nějaký jev.
- SP sdílí teorie s jinými společenskými vědami.
Jednotné paradigma neexistuje.
- SP je zaměřená na změny ve prospěch znevýhodněných = nemůže být hodnotově neutrální

Teorie a přístupy

- Přístup je preferované nastavení pracovníka/organizace s obecně přijatým rozsahem a cílem práce
- Přejchod mezi teorií a přístupem není ostrý
- Metody a techniky – konkrétní postupy práce, ovlivňování klienta a jeho prostředí
- Ideálně by se všechny prvky měly prolínat v koherentním celku

- Ani na vztah teorií a praxe SP není jednotný názor

Např. Křišťan, Musil 2008 – „pozorné srdce“ a „odbornost“ v SP

- Obojí je neopominutelné
- Důležité je obojí, neopominutelná je formace srdce
- Důležitá je formace srdce

- Neopominutelná je odbornost?

Cíl kurzu

- Seznámit účastníky s vybranými společensko-
vědními teoriemi/přístupy a jejich využitím pro praxi
SP

Vybrané teorie a přístupy

- Psychodynamické teorie
  - Kognitivně-behaviorální teorie
  - Sociobiologie
  - (Rozšířená) teorie vazby
  - Teorie intuitivního rodičovství
  - Systemický přístup
  - Případová práce
  - Antiopresivní přístup
  - Poradenský přístup
  - Terapeutický přístup
- A další...

Psychodynamické teorie

- S.Freud – psychoanalýza
- Zabýval se léčbou neuróz, objevil význam nevědomých přání, rozvinul metodu analýzy nevědomých obsahů mysli pomocí volných asociací

Složky lidské psychiky podle S.Freuda

- Id – pudy – zdroj psychické energie, neregulováno jedná v souladu s principem slasti
- Ego – řídicí centrum osobnosti – zajišťuje reálné možnosti uspokojení pudů
- Superego – svědomí – tzv. ideální já

- Ego se ve vývoji vynořuje z Id
- Konflikt mezi Id a Ego aktivuje obranné mechanismy, např. popření (více A.Freudová)

- Pudová energie (libido) obsazuje po narození oblast úst, později anální, uretrální a ještě později genitální oblast.
- V tomto stádiu (okolo 6 let) dítě pociťuje přání spojit se s rodičem druhého pohlaví, žárlí na rodiče stejného pohlaví – oidipovský komplex
- Kultura brzdí incestní tabu
- Později se libido obrací k vrstevníkům (po období latence)
- Fixace libida v některém stádiu determinuje dospělou osobnost, je jádrem neuróz

Přenos a protipřenos

- Přenos je neuvědomělá tendence klienta ztotožnit terapeuta s významnými postavami ze svého života
- Přenos je předmětem rozboru během terapie
- Protipřenos je proces, ve kterém profesionál neuvědoměle ztotožňuje klienta s významnými postavami ze svého života
- Protipřenos má být zpracován v supervizi

- C.Jung – pokračovatel S.Freuda
- Lidskou psychiku determinuje nejen osobní zkušenost (vědomá i nevědomá), ale i kolektivní nevědomí a v něm obsažené archetypy.
- Mýty a pohádky jsou dramata probíhající na úrovni archetypových postav (matka, otec, hrdina, dítě, moudrý stařec...)

- Cílem terapie je *individualizace*, během níž se klient „stává tím, kým vlastně doopravdy je“ (Jung)
- Napravuje se vnitřní nerovnováha
- Podle Junga je přenos klíčový faktor terapie. Tato silná vazba kompenzuje nedostatečný postoj pacienta ke skutečnosti, umožňuje vznik lidského porozumění.

- A.Adler – žák S.Freuda – individuální psychologie – varianta psychoanalýzy.
- Zabývá se vlivem sourozenecké pozice na formování osobnosti, vzniku komplexu méněcennosti a nadřazenosti a možnostmi jejich kompenzace
- H.Hartmann – ego-psychologie - pokračovatel psychoanalýzy

- Jak je možné využít znalost psychodynamických teorií v SP?

Využití pro SP

- Znalost principů formování psychiky jednotlivce
- Znalost fenoménu přenosu a protipřenosu v pomáhajících profesích
- Potřeba supervize při intenzivním kontaktu s klientem
- Využití příběhů v SP